

परिपत्रक

प्रस्तावना

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे कलम ८१ (१) नूसार सहकारी संस्थांची वैधानिक लेखापरीक्षणाची जबाबदारी निबंधकावर आहे यास्तव नागरी सहकारी बँकांचे लेखापरीक्षणासाठी या कार्यालयाचे परिपत्रक जा.क्र.सआ/लेप/१२०८/प्र.क्र.४५ /५२/कार्या.१८/२०१०, दिनांक २७.१.२०१० चे आधारे आर्थिक वर्ष २००९-१० अखेरचे लेखापरीक्षणाची वाटप व्यवस्था करण्यात आली. WIRC, CA Institute यांचे अध्यक्ष, सचिव, चेअरमन, को-ऑप. कमीटी (महाराष्ट्र)यांचेशी दि.२१/०४/२०१० व ०५/०१/२०११ रोजी झालेल्या बैठकामध्ये केलेल्या चर्चेनुसार व या कार्यालयाकडील पत्र क्र.पॅनेल/४६१ दि.१९/०५/२०१० व पत्र क्र.सीए/पॅनेल/८७५ दि.२७/०९/२०१० व पत्र क्र.पॅनेल/१०३५ दि.०६/१२/२०१० नूसार WIRC, CA Institute यांचे मदतीने सनदी लेखापाल/प्रोप्रायटरी फर्म/सनदी लेखापालांची भागीदारी संस्था यांचे पॅनेल तयार करण्यात आले असून महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम १९६१ नियम क्र.६९ (१) अन्वये दि.११/०४/२०११ रोजी नागरी बँकांच्या लेखापरीक्षणासाठी नामतालिका प्रसिध्द करण्यात आली आहे. नागरी सहकारी बँकांचे लेखापरीक्षणासाठी या कार्यालयाचे परिपत्रक जा.क्र.सआ/लेप/१२०८/प्र.क्र.४५ /५२/कार्या.१८/२०१०, दिनांक २७.१.२०१० रद्द करणेत येत असून महाराष्ट्रातील सर्व नागरी सहकारी बँकांचे (मल्टीस्टेट व अवसायनातील बँका वगळून) वैधानिक लेखापरीक्षणासाठी वाटपाबाबत खालीलप्रमाणे सुधारीत सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

सुधारीत वाटप पध्दती उद्देश

आतापर्यंत नागरी सहकारी बँकांचे वैधानिक लेखापरीक्षणासाठी वाटप आदेश, आयुक्तालय, विभागीय तसेच जिल्हा पातळीवर वेळोवेळी निर्गमित आदेश/ परिपत्रकाप्रमाणे सर्वसाधारणपणे सनदी लेखापालांचा अनुभव व बँकांची आर्थिक परिस्थिती इत्यादि विचारात घेऊन मानवी पध्दतीने (Manually) केले जात होते. परंतु सदर वाटप व्यवस्थेबाबत काही सनदी लेखापाल, बँका व WIRC, CA Institute इ.घटकांच्या

अन्यायी वाटप होत असल्याच्या तक्रारी होत्या. त्यामुळे बँकांचे लेखापरीक्षणासाठी वाटपात अधिक पारदर्शकता व वाटपामधील मानवी हस्तक्षेप (human interference) टाळण्यासाठी संगणी प्रणालीद्वारे वाटप व्यवस्थेमध्ये सुधारणा करणे आवश्यक होते.

पात्र सनदी लेखापाल

नागरी बँकांचे वैधानिक लेखापरीक्षण वाटपासाठी आर.बी.आय.पॅनलवरील व WIRC सी ए इन्स्टीटयुट, मुंबई यांचे मदतीने तयार केलेल्या व या कार्यालयाने अधिसूचित नामतालिकेवरील सनदी लेखापालांच्या, वैयक्तिक सनदी लेखापाल, त्यांच्या प्रोप्रायटरी फर्मस्, भागीदारी संस्था पात्र असतील. (यापुढे यासाठी सनदी लेखापाल असा उल्लेख असेल) नामतालिकेत सनदी लेखापालाची नावे त्यांना मिळालेल्या पॉइंट स्कोअर नुसार नमुद केली जातील. सनदी लेखापालांना द्यावयाच्या पॉइंट स्कोअरबाबत निकष/गुणांक सोबत परिशीष्ट 'अ' मध्ये दिले आहे.

जिल्हा उपनिबंधक, जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक यांनी द्यावयाची प्रमाणपत्रे

प्रतिवर्षी जिल्हानिहाय (मल्टीस्टेट व अवसायनातील बँका वगळून) बँकांची दिनांक ३१ मार्च अखेरच्या ठेवी, संपूर्ण पत्ता, ई-मेल, दूरध्वनी क्रमांक, मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचा भ्रमणध्वनी क्रमांक इ. माहिती अचूकतेच्या प्रमाणात्रासह संबंधीत जिल्हाउपनिबंधक व जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक यांच्या संयुक्त सहीने या कार्यालयाकडे ऑक्टोबर अखेर सादर करावी.

लेखापरीक्षण वाटप कार्यपद्धती

सद्यःस्थितीत ५१७ नागरी सहकारी बँका व अधिसूचित नामतालिकेवर १५५९ सनदी लेखापाल आहेत. सर्वाना लेखापरीक्षण करण्याची संधी मिळावी व बँकांचे लेखापरीक्षणसुध्दा निरनिराळ्या सनदी लेखापालांकडून करून घेता यावे, यासाठी पुढीलप्रमाणे लेखापरीक्षणाचे काम वाटप व्यवस्था करण्यात येत आहे.

१) विभागातील सनदी लेखापालांची संख्या व नागरी सहकारी बँकांचे संख्या विचारात घेता, नागरी सहकारी बँका व सनदी लेखापाल यांचे पुढीलप्रमाणे विभागवार गट निर्माण करण्यात आले आहेत.

मुंबई/कोकण विभाग - मुंबई, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग

पुणे विभाग - पुणे व सोलापूर

कोल्हापूर विभाग - कोल्हापूर, सातारा, सांगली

औरंगाबाद/लातूर विभाग - औरंगाबाद, जालना, परभणी, हिंगोली, लातूर, बीड, उस्मानाबाद, नांदेड

नाशिक विभाग - नाशिक, अहमदनगर, जळगाव, धुळे, नंदूरबार

नागपूर विभाग - नागपूर, भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर, वर्धा, गडचिरोली

अमरावती विभाग - अमरावती, यवतमाळ, अकोला, वाशिम, बुलढाणा

२) नामतालिकेवरील सनदी लेखापालांच्या पॉइंट स्कोअरप्रमाणे विभागनिहाय तीन गट (Bands) व नागरी सहकारी बँकांचे ठेवी नुसार विभागनिहाय तीन गट (Bands) तयार करण्यात येतील. त्या बँड अंतर्गत बँकांच्या ठेवीनुसार व सनदी लेखापालांच्या पॉइंट स्कोअरनुसार उतरत्या क्रमाने (decending order) यादी करण्यात येऊन सर्वात जास्त ठेवी असलेली बँक सर्वाधिक पॉइंट स्कोअर असलेल्या सनदी लेखापालाला लेखापरीक्षणासाठी वाटप केली जाईल व यानुसार संबंधीत बँडमधील बँकांचे वाटप पूर्ण होईपर्यंत सदरहू प्रक्रिया सुरु राहील. उदा. एखाद्या विभागात ३० बँका असल्यास ठेवीनुसार उतरत्या क्रमाने मांडणी केल्यानंतर प्रत्येकी १० बँकांचा १ गट असे ३ गट तयार करण्यात येतील त्याप्रमाणेच या विभागात ७५ सनदी लेखापाल असल्यास त्यांचे गुणानुक्रमाने उतरत्या क्रमाने मांडणी केल्यानंतर प्रत्येकी २५ लेखापालांचा १ गट असे ३ गट तयार करण्यात येतील यामुळे सनदी लेखापालांच्या पॉइंट स्कोअरनुसार मोठ्या फर्मसना जादा ठेवी असणा-या बँकांचे लेखापरीक्षण करता येईल तसेच लहान फर्मसना तुलनेने लहान बँका लेखापरीक्षणासाठी मिळू शकतील.

प्रत्येक विभागात बँकांची संख्या व लेखापरीक्षकांची संख्या यामध्ये कमी अधिक प्रमाणात फरक असल्याने प्रत्येक वर्षी प्रत्येक गटातील बँकेसाठी त्याच विभागातील व गटातील लेखापरीक्षक नियुक्त करण्यात येईल.

उदा. “क्ष” विभागात १० बँकांसाठी १६ सनदी लेखापाल उपलब्ध आहेत त्यामुळे बँकांचे व सनदी लेखापालांचे पुढीलप्रमाणे गट तयार होतील.

गट क्ष एकूण बँका - १० लेखापरीक्षक - १६	बँकेचा गट	बँक	लेखापरीक्षकाचा गट	लेखापरीक्षक
	अ	१	अ	१
		२		२
		३		३
				४
				५
	ब	४	ब	६
		५		७
		६		८
				९
				१०
	क	७	क	११
		८		१२
		९		१३
		१०		१४
				१५
				१६

- पहिल्या वर्षी १, २ व ३ क्रमांकाच्या बँकेसाठी अनुक्रमे क्रमांक १, २ व ३ क्रमांकाचे सनदी लेखापाल नियुक्त करण्यात येतील. ४, ५ व ६ क्रमांकाच्या बँकेसाठी अनुक्रमे क्रमांक ६, ७ व ८ क्रमांकाचे सनदी लेखापाल नियुक्त करण्यात येतील. ७, ८, ९ व १० क्रमांकाच्या बँकेसाठी अनुक्रमे क्रमांक ११, १२, १३ व १४ क्रमांकाचे सनदी लेखापाल नियुक्त करण्यात येतील.
- पुढील वर्षी १, २ व ३ क्रमांकाच्या बँकेसाठी अनुक्रमे क्रमांक ४, ५ व १ क्रमांकाचे सनदी लेखापाल नियुक्त करण्यात येतील. ४, ५ व ६ क्रमांकाच्या बँकेसाठी अनुक्रमे क्रमांक ९, १० व ६ क्रमांकाचे सनदी लेखापाल नियुक्त करण्यात येतील. ७, ८, ९ व १० क्रमांकाच्या बँकेसाठी अनुक्रमे क्रमांक १५, १६, ११ व १२ क्रमांकाचे सनदी लेखापाल नियुक्त करण्यात येतील.

अशारितीने सर्व बँकांचे वाटप पूर्ण होईपर्यंत सनदी लेखापालांना चक्रीय (Rotation/Cyclic) पद्धतीने नियुक्ती मिळेल असा प्रयत्न केवळ संगणकीय प्रणालीद्वारे करण्यात आला आहे यामध्ये कोणत्याही प्रकारे मानवी हस्तक्षेप करण्यात आला नाही.

३) संबंधीत विभागातील बँकांचे वाटप त्या विभागातील सनदी लेखापालांच्या भागीदारी संस्था अथवा सनदी लेखापालांना करण्यात येईल. कोणत्याही परिस्थितीत एका विभागातील सनदी लेखापालास अन्य विभागातील बँकेसाठी नियुक्ती देण्यात येणार नाही.

४) बँकामध्ये संचालक, कर्जदार व अन्य कारणाने हितसंबंध असलेले सनदी लेखापाल यांना मात्र संबंधीत बँकांचे लेखापरीक्षणासाठी वाटप केले जाणार नाही. बँकेचे वाटप करतांना संबंधित लेखापाल हे सदर बँकेचे अंतर्गत लेखापरीक्षक, Tax Auditor, Concurrent Auditor, System Auditor, संचालक, कर्जदार इ. असल्यास सदर बँक वगळून त्या Band लगतची पुढील अर्बन बँक संबंधित लेखापालास वाटप केली जाईल.

५) ज्या विभागात लेखापरीक्षकांची संख्या संबंधीत विभागातील बँकेच्या संख्येपेक्षा कमी आहे किंवा संबंधीत गटातील सनदी लेखापालाने बँकेची नियुक्ती न स्विकारल्यास बँका नियुक्ती अभावी शिल्लक राहील्यास अशाठिकाणी त्या गटातील सनदी लेखापालांना गुणानुक्रमे पुन्हा अतिरिक्त नियुक्ती देण्यात येईल.

वाटप आदेश
निर्गमित
करण्याची
कार्यपद्धत

वर नमूद पात्रता व शर्तीनुसार बँका वाटपाचे आदेश हे www.mhcooperative.org या वेबसाईटवर चालू लेखापरीक्षण वर्षासाठी १५ एप्रिल पर्यंत उपलब्ध होतील व त्याबाबतचे एस.एम.एस./ ई-मेल अलर्ट संबंधीत सर्व सनदी लेखापाल विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, जिल्हा उपनिबंधक, जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक व बँका यांना दिले जातील. सनदी लेखापालांना पासवर्ड दिला जाईल. त्यांनी वाटप आदेश

वेबसाईट वरुन डाऊन लोड करुन घ्यावयाचे आहेत. तदनंतर संबंधीत सनदी लेखापालांनी संकेतस्थळावर स्विकृती (Acceptance) द्यावयाची आहे तसेच स्विकृतीपत्र (acceptance letter) सहकार आयुक्तालय, संबंधीत विभागीय सहनिबंधक, जिल्हा उपनिबंधक व जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक यांना ई-मेलवर दि. २१ एप्रिल, २०११ सायं.५.०० वाजेपर्यंत द्यावयाचे आहे. सदर मुदतीत स्विकृतीपत्र प्राप्त न झाल्यास संबंधीत बँक पॅनेलवरील अन्य सनदी लेखापालांना निकषांप्रमाणे दि. २२/०४/२०११ रोजी वाटप करण्यात येईल. दि. २२/०४/२०११ रोजी वाटप झालेल्या सनदी लेखापालांनी संकेतस्थळावर स्विकृती (Acceptance) द्यावयाची आहे तसेच स्विकृतीपत्र (acceptance letter) सहकार आयुक्तालय, संबंधीत विभागीय सहनिबंधक, जिल्हा उपनिबंधक व जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक यांना ई-मेलवर दि. ३० एप्रिल, २०११ सायं.५.०० वाजेपर्यंत द्यावयाचे आहे.

लेखापरीक्षकांच्या नमूना सहया

संबंधीत सनदी लेखापाल अथवा त्यांचे सहाय्यक जे लेखापरीक्षणासाठी जाणार आहेत त्यांच्या नमूना सहया संबंधीत बँकेस लेखापरीक्षण चालू करण्यापुर्वी द्यावयाच्या आहेत. त्याचा नमूनाही वेबसाईट वर उपलब्ध करुन दिला जाईल. बँकांनी नमुना सहयांची खात्री करुनच लेखापरीक्षणासाठी दप्तर उपलब्ध करुन द्यावेत.

लेखापरीक्षण अहवाल सादर करण्याची पध्दत

लेखापरीक्षण पूर्ण केल्यानंतर विहीत नमुन्यातील लेखापरीक्षण अहवाल संबंधीत बँक व निबंधक यांना सादर करुन प्रत जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक, यांना द्यावयाची आहे. तसेच त्या अहवालाची सॉफ्ट कॉपी (सीडी) संबंधीत जिल्हा विशेष लेखापरीक्षकास सादर करुन सदर अहवाल हा शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्याची जबाबदारी संबंधीत जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक यांची राहिल.

इतर सुचना

सनदी लेखापाल यांनी बँकांचे लेखापरीक्षण, रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया यांनी वेळोवेळी दिलेले निर्देश , सुचना परिपत्रके व महाराष्ट्र सहकारी कायदा, नियम व पोटनियम यानुसार करावे. बँकेत नियमितता/गंभार बाबी/त्यासंबंधी अपहार आढळल्यास प्रशासकीय/कायदेशीर कारवाईस्तव विशेष अहवाल संबंधीत निबंधक व जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक यांना पाठवावा व तात्काळ संबंधीत दोषींविरुध्द उचीत कार्यपध्दती अनुसरुन फौजदारी गुन्हे दाखल करावेत.

लेखापरीक्षण
अहवाल सादर
करण्याची मुदत
व लेखापरीक्षण
शुल्क

सनदी लेखापाल यांनी लेखापरीक्षण पूर्ण करून, जास्तीत जास्त दिनांक ३० जून पुर्वी लेखापरीक्षण अहवाल सादर करावा. त्यामुळे बँकांना विहित कालावधीत आपल्या येणा-या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत सदरचा अहवाल सादर करता येईल. सनदी लेखापालांनी लेखापरीक्षण अहवाल सादर केल्याशिवाय लेखापरीक्षण शुल्क घेऊ नये. लेखापरीक्षण शुल्काची आकारणी विहित दराने करून त्यावर प्रचलित दराने Service Tax आकारावा. सनदी लेखापालांनी एकत्रित रक्कमेच्या ८० % रक्कम लेखापरीक्षण अहवाल सादर केल्यानंतर घ्यावी व उर्वरीत २० % रक्कम दोष दूरुस्ती अहवालामध्ये आपले शेरे नमूद करून संबंधीत निबंधकाकडे पाठविलेनंतर घेण्यात यावी. याव्यतिरिक्त कोणत्याही प्रकारचा प्रवास व इतर भत्ते व राहण्याचा खर्च इ.लेखापरीक्षकांनी संबंधीत बँकेकडून घेऊ नये.

सदर परिपत्रकाची अंमलबजावणी सन २०१०-११ ते २०१२-१३ चे वैधानिक लेखापरीक्षणासाठी लागू राहिल.

वरील सर्व सुचनांचे तंतोतंत पालन सर्व संबंधीतांनी करावे अन्यथा ते कारवाईस पात्र राहतील.

(राजगोपाल देवरा)

सहकार आयुक्त व निबंधक,
सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रत योग्य त्या पुढील कार्यवाहीसाठी रवाना :-

१. विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, सर्व विभाग.
२. विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, (लेखापरीक्षण), सर्व.
३. अध्यक्ष, WIRC इंस्टीट्यूट ऑफ इंडिया, मुंबई.
४. जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, सर्व.
५. जिल्हा विशेष लेखापरीक्षक वर्ग-१, सहकारी संस्था, सर्व.

प्रत माहितीसाठी सविनय सादर :-

१. मा. प्रधानसचिव, सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

प्रत माहितीसाठी

१. चीफ जनलर मॅनेजर, रिझर्व बँक ऑफ इंडिया मुंबई.
२. सचिव/ मॅनेजर महाराष्ट्र राज्य नागरी सहकारी बँक फेडरेशन, मुंबई.
३. सचिव/ मॅनेजर महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकस असोसिएशन, मुंबई.

परिशीष्ट 'अ'

Sr. No.	Particulars	Norms	points	Maximum Points
1.	Standing of the firm	Per year	0.50	10.00
2	(a) No.of full time FCA partners in Maharashtra	First five partners	5.00 Per partner	25.00
	(b)	6 th onwards	3.00 per partner	15.00
3	(a)No. of full time ACA partners in Maharashtra	First five partners	2.00 per partner	10.00
	(b)	6 th onwards	1.50 per partner	9.00
4	(a) No of full time CA Employee	First 15 employee	1.00 per employee	15.00
	(b)	16 th onwards	0.50 per employee	5.00
5	(a) No. of CISA/ISA Qualified partners in Maharashtra	First partner	3.00	3.00
	(b)	2 nd and 3 rd partner	2.00 per partner	4.00
6	No of CISA/ISA Qualified CA employee	per employee	1.00	3.00
7	(a) Completion of WIRC Study Course on cooperative Audit	per partner	2.00	20.00
	(b)	per CA employee	1.00	10.00
8	(a) Bank Branch/ Central statutory Audit experience above 10 years	First five partners	4.00 per partner	20.00
	(b)	6 th onwards	3.00 per partner	15.00
9	(a) Bank Branch/ Central statutory Audit experience above 10 years	First five partners	3.00 per partner	15.00
	(b)	6 th onwards	2.00 per partner	10.00
10	Cooperative Bank Audit Experience of firm in last 5 years		2.00 per audit	10.00
	Total			199.00
11	Negative Marks will be done as follows Bank allotted but not audited a) One bank unaudited b) Two banks unaudited c) Three banks unaudited		Points (-2) (-3) Not eligible for empanelment	